

des at bevare en Forstaaelse for hele Danmarks ligevægtige Neutralitetspolitik hos begge de stridende Parter, at bevare Sympatien for Danmark, som ved Udenrigsministeriets Virksomhed gjorde det muligt at føre danske Varer over Havet, til Trods for at baade Tyskland og England hver for sig vilde have været i Stånd til at hindre dette. Det var det egentlige Grundlag for hele Danmarks Stilling ogsaa i handelspolitisk Henseende. Dertil kan jeg føje, at vi fra vor Side i høj Grad anerkendte og værdsatte det Bidrag, der blev ydet fra Forretningslivets Mænd. Men dette Bidrag blev ydet i Samarbejde med den daværende Regering under Udenrigsminister Erik Scavenius' Ledelse og paa det Grundlag, som han havde skabt.

Formanden: Det ærede Medlem Hr. Holstein har Ordet for en kort Bemærkning.

Holstein: Det er klart, at jeg ikke forlangte, at det ærede Medlem Hr. P. Munch skulde give et positivt Svar paa det Spørgsmaal, hvorledes man i de eventuelle Tilfælde, jeg opstillede, skal stille sig fra en dansk Regerings Side. Men det, jeg gerne vilde, var om muligt at faa ham til at erkende, at der kan komme til at foreligge udenrigspolitiske Situationer, hvor selv en radikal Minister med den redeligste Villie af Verden til at holde Danmark udenfor Krigen ikke kan gøre det, hvor han kommer i det Dilemma enten at faa en militær Besættelse, som gør Landets territoriale Integritet og politiske Suverænetet til en Illusion, eller ogsaa at tage Stilling for eller imod, en af Delene. Det tror jeg det ærede Medlem maa indrømme kan komme til at foreligge; det har foreligget for Belgiens Vedkommende, og det kan i paakommende Tilfælde lige saa vel hælde Danmark. Naar det gik saa godt, som det gjorde, i August 1914, maa det ærede Medlem undskylde mig, at jeg tror, at Grunden var mindre udenrigspolitisk og militærpolitisk Forudseenhed end dette, at, som jeg allerede har sagt, Lykken var bedre end Forstanden.

Formanden: Det ærede Medlem Hr. P. Munch har Ordet for en kort Bemærkning.

P. Munch: Ingen af os har nogen Sinds benægtet, at der kan indtræde Tilfælde, hvor Danmarks Neutralitet krænkes. Det fremgaar af alle de Redegørelser, der er givet overfor Militærkommissionen, derunder alle Oplysningerne om Begivenhederne i August 1914, at vi har erkendt, at denne Mulighed

kan komme til at foreligge. Men dette betyder ikke, at vi deraf drager den Slutning, at Danmark skulde lade sig tvinge til, som det ærede Medlem siger, at tage Stilling for eller imod; thi det er vor Overbevisning, at hvis Danmark lader sig tvinge til at tage Stilling for eller imod i en saadan Situation, da knyttes det varigt til en af de Grupper, som kæmper om Magten i Europa, og det betyder Ulykker og Farer for de kommende Tider; uden at man opnaar Beskyttelse og Tryghed i den givne Situation.

Formanden: Det ærede Medlem Hr. Holstein har Ordet for en kort Bemærkning.

Holstein: Nu ser jeg, at det ærede Medlem ikke har forstaaet mit Spørgsmaal. Jeg mente netop, at der kunde komme til at foreligge Tilfælde, hvor ved Forholdenes Magt Danmark eller et andet lille Land var nødt til at tage Stilling for eller imod, hvor det netop ikke kunde være udenfor, hvor det blev besat af en Militærmagt, hvis det ikke valgte Forbund eller Krig med vedkommende. Men det ærede Medlem mener altsaa, at det selv for Belgien skulde have været muligt at blive udenfor og unklade at tage Parti, være neutralt; da det fik et Ultimatum af den Art, som det fik, fra Tyskland: at Tyskland vilde sende hele Grosset af sin Hær ind i Belgien, saa skulde det have ladet den passere, besætte Landet og holde det besat i 4 Aar. Hvis det ærede Medlem fastholder dette Standpunkt, saa indrømmer jeg, der er en fuldkommen Forskel i vort Grundsynspunkt, og at der ingen Mulighed er for, at nogen Sinds Konservativer og Radikale kan komme til Enighed, paa det Punkt i hvert Fald.

Til det ærede Medlem Hr. Parkov maa det maaske være mig tilladt at sige, at jeg tvivler ikke om, at de danske Skytteforeninger skyder efter rationelle Metoder, men det, jeg vilde hævde, var, at deres Øvelser burde foregaa langt mere paa militær Vis, som Terrænskydning og med Terrænovelser under militær Kontrol og Tilsyn, saaledes som Svenskerne og Finlænderne gør, og saaledes som det gøres andre Steder rundt omkring os. Og jeg synes netop, at det maatte være en smuk Opgave for en dansk Officer at tage disse Foreninger og disse Kræfter i en ny Tids Tjeneste og faa det mest mulige ud af baade disse Foreninger og andre Idrætsforeninger til en god Løsning af Forsvars-sagen.

Formanden: Det ærede Medlem Hr. L. Rasmussen har Ordet for en kort Bemærkning.